

4.5 Perubahan Sosial di bawah Pentadbiran keluarga Brooke

4.5.1 Dasar pecah & perintah

- tujuan : mengukuhkan kuasanya ke atas Sarawak.
- setiap kaum dipisahkan dengan kegiatan ekonomi & tempat tinggal yang berbeza.
- orang Melayu : pentadbiran : pedalaman
- orang Iban : bidang ketenteraan & pertahanan : pedalaman
- orang Cina : pertanian, perlombongan, perdagangan : bandar
- orang India : perniagaan kain : bandar
- kaum Sikh : polis : pedalaman
- dasar ini menghalang perpaduan kaum & menjamin kedudukan Brooke sebagai Raja Sarawak.

4.5.2 Pembandaran

- perkembangan ekonomi & pertambahan penduduk membawa kepada pembangunan bandar
  - ↳ Kuching
  - ↳ Miri
  - ↳ Sibuan
- bandar² menjadi pusat pentadbiran & perdagangan
- 1841 : Kuching dijadikan ibu negeri & pusat pentadbiran kerajaan Sarawak.
- 1910 : Miri berkembang pesat kerana kegiatan petroleum.
- perkembangan kemudahan asas terhadap di bandar.

4.5 Perubahan Sosial di bawah Pentadbiran keluarga Brooke.

kemudahan asas

4.5.3 Perhubungan

- ↳ Jalan raya di bandar² besar seperti Kuching & Miri
- ↳ Landasan kereta api menghubungkan Kuching dengan Bau.
- ↳ pengangkutan air di bandar Kuching melalui perkhidmatan syarikat perkapalan Singapura & Sarawak Steamship Singapura.
- ↳ Perkhidmatan kapal terbang air menghubungkan Kuching dengan Singapura
- ↳ perkhidmatan telegraf, pos & telefon diperkenalkan
- ↳ 1897: perkhidmatan telegraf antara Kuching dengan Singapura.

4.5.4 kemudahan kesihatan

- ↳ pembinaan hospital & klinik oleh mubaligh kristian di bandar besar seperti Kuching & Sibuan.
- ↳ kurang disediakan di pedalaman
- ↳ 1909: Jabatan Hospital (Pavilion) dibina.

4.5.5 Pendidikan

- ↳ pendidikan moden x diberi perhatian.
- ↳ Charles Brooke hanya membina sekolah untuk orang Cina & Melayu.
- ↳ x menggalakkan pembinaan sekolah untuk orang Dayak agar mengekalkan cara hidup tradisional mereka.
- ↳ 1883: sekolah rendah menggunakan pengantar BM selepas 42 tahun pemerintahan Brooke.
- ↳ tujuan: melatih orang Melayu Sarawak menjadi guru² sekolah Melayu & kakitangan rendah kerajaan.
- ↳ mubaligh kristian mendirikan sekolah² Inggeris.
- ↳ sekolah Cina dibiayai & diurus oleh Cina.
- ↳ 1917: Sekolah untuk Melanau
- ↳ 1924: Jabatan Pelajaran ditubuhkan
  - ↳ mengawal perkembangan pendidikan
  - ↳ pastikan semua sekolah yang ditubuhkan daftar di bawahnya.